

Johan Dekker verwacht 5,5 tot 6 ton opbrengst van zijn koolzaad.

Altijd in voor iets nieuws

Johan Dekker in Westerhaar-Vriezenveensewijk is allesbehalve star in zijn bedrijfsvoering. Hij grijpt zijn kans als er iets te verdienen valt. Van koolzaad heeft hij hoge verwachtingen.

Door: Harma Drenth
Fotografie: Ingrid Zieverink

Aan de oostkant van het dorp, tegen de Duitse grens, staat een behoorlijk perceel koolzaad. De bloei is er al af. In de hauwen hebben zich inmiddels de oliehoudende zaden gevormd. „Het valt niets tegen”, zegt Johan Dekker, terwijl hij over het perceel kijkt. Op de zandkoppen is het gewas door de droogte achtergebleven, maar op de rest van het perceel heeft het gewas zich redelijk ontwikkeld. Het is dalgrond met 6 tot 10 procent humus. „De bovengrond was in april droog, maar een paar centimeter diep was de grond nog vochtig.” Dekker hoopt op 5,5 tot 6 ton opbrengst. „Maar we hebben het nog niet op de wal.”
De teelt van koolzaad is nieuw voor Dekker. Hij vindt het door de vroege oogst goed in het bouwplan passen. Het is het eerste gewas dat

geoogst kan worden en oogstspreiding is belangrijk op het grote akkerbouwbedrijf met boerderijwinkel. Daarnaast denkt Dekker met het gewas een hoger saldo te halen dan met brouwgerst. Zeker weten doet hij het niet; saldoberekeningen heeft hij niet gezien. Is hij dan op de blauwe ogen van de teeltbegeleider afgegaan? „Eigenlijk wel", bekent Dekker lachend. Hij teelt het koolzaad voor coöperatie ForFarmers, waar hij zelf in de ledenraad zit. De coöperatie zorgt ook voor teelttechnische adviezen. Ook wisselt Dekker kennis uit met een collega-teler, die vorig jaar ook al koolzaad teelde. „We kopen ook samen vloeibare meststoffen in. Dat scheelt ons 2 euro per 100 kilo en dat is veel, bij een afname van 30 ton per jaar."

Quotering

Naast de oogstplanning en het saldo heeft Dekker nog een reden om meteen met een behoorlijk areaal koolzaad te beginnen. Hij verwacht een quotering op het areaal koolzaad. „We hebben in Nederland afgesproken dat we 5,75 procent groene brandstof gaan bijmengen in de diesel en benzine. Dat betekent dat half Nederland koolzaad moet worden. Dat areaal moeten we inleveren op aardappelen, suikerbieten en graan. Om dat te voorkomen, denk ik dat er een quotering komt op het koolzaad", zegt Dekker. „Ik kan het mis hebben, maar ik heb het idee dat die quotering komt. En dan heb ik in elk geval koolzaad geteeld. Dan doe ik mee."

'De helft van onze werktijd zijn we misschien wel aan het rijden'

De akkerbouwer begint meteen met 7 hectare, een behoorlijk areaal. „Het kwam zo uit met de percelen", zegt Dekker. Maar het is ook efficiënt. Voor de afnemer is de containerhuur een grote kostenpost. De oogst van 7 hectare past in een container. „Als ze bij iedere teler een halfvolle container moeten ophalen, kost dat veel geld. Willen de koolzaadprojecten een kans krijgen, dan moeten we de kosten in de hand houden."

Voor de oogst zal Dekker straks een loonwerker uit Duitsland inschakelen. „We zitten hier vier kilometer van de grens en aan de andere kant staat veel koolzaad. Loonwerkers zijn er daardoor ook genoeg." De maatschap kan de koolzaad zelf ook dorsen, maar dan moet de combine behoorlijk worden aangepast. Omdat de hauwtjes openspringen bij het maaien, moet het maaibord een halve meter worden verlengd om zaadverlies te voorkomen. Ook moet Dekker dan een kantmes laten monteren. „Bij elkaar een investering van 7.000 euro, terwijl de Duitse loonwerkers het voor 120 euro per hectare doen. Die investering in mijn eigen maaidorser kan dan niet uit."

Hoofdtak

Het rekenen is een tweede natuur van Dekker. „Als ik ergens geld kan verdienen, dan doe ik dat. We hebben bijvoorbeeld ook al vlas geteeld. We hebben ook naar lelies gekeken, maar dat kost te veel tijd. Dat gaat niet in combinatie met de boerderijwinkel." Sinds 1968 al is er op het bedrijf een winkel aan huis waar aardappelen en vollegrondsgroenten worden verkocht. De boerderijwinkel vraagt doorlopend veel tijd en aandacht. Maar het levert dan ook het grootste deel van het inkomen. „Het is de hoofdtak van het bedrijf", stelt Dekker.

Diverse soorten groenten worden op biologische wijze verbouwd in de groentetuin van een kwart hectare. „Onder meer sla, peen, prei, alle soorten kool. Dat is arbeidsintensief. Niet alleen de teelt en de oogst, maar ook de be- en verwerking van de groenten."

Naast de verkoop in de boerderijwinkel wordt de groente - gewassen en gesneden - verkocht via de supermarkt in het dorp. De vers geschrapte wortelen vinden daar gretig aftrek. Dagelijks nemen ze ook vier tot vijf emmers van 25 kilo geschrapte aardappelen af. Binnenkort worden de aardappelen in de supermarkt en in de eigen boerderijwinkel verkocht in vacuüm verpakking. Dit met het oog de regelgeving.

Dekker houdt in zijn hele bouwplan rekening met de boerderijwinkel. Bij de rassenkeuze van de aardappelen en suikerbieten kiest hij voor zowel vroege als late rassen, zodat de oogst gespreid wordt en er tijd overblijft voor de groentetuin. Koolzaad past prima in zijn bouwplan doordat het als eerste wordt geoogst; het zorgt dus ook voor oogstspreiding op het bedrijf.

Rijtijden

Dat de boerderij midden in het dorp ligt, heeft bijgedragen aan het succes van de winkel. Voor het boerenbedrijf is het een nadeel. Rond het huis ligt maar 80 are grond, waarop de gebouwen staan en de groenten worden verbouwd. De overige percelen liggen op afstand. „De percelen liggen van Hardenberg tot Almelo, hemelsbreed ligt dat twintig kilometer uit elkaar. De helft van onze werktijd zijn we misschien wel aan het rijden", zegt Dekker. De grootte van de percelen varieert van 60 are tot 12 hectare.

De helft van de 105 hectare van het bedrijf is eigendom, de andere helft is huurland. „Ik kan goedkoper huren dan kopen", zegt Dekker. „Als ik 30.000 euro per hectare moet betalen, dan kost de grond me zo'n 3.000 euro per jaar. Grond huren kan in deze regio voor 400 tot 550 euro per hectare, afhankelijk van of het met of zonder herinzaai afspreken." Contracten komen er niet bij kijken. „Alleen voor twee percelen van een projectontwikkelaar, van 8 en 7,5 hectare, moest ik een officieel pachtcontract ondertekenen. Verder werken we met mondelinge afspraken. Er is grond genoeg beschikbaar."

HET BEDRIJF

Johan Dekker heeft in maatschap met zijn vader Jaap een akkerbouwbedrijf van 105 hectare in Westerhaar-Vriezenveensewijk zijn vrouw Mariëlle werkt twee dagen per week mee. Ze telen 37 hectare zetmeelaardappelen (inclusief eigen pootgoed), 5 hectare consumptieaardappelen, 13,5 hectare suikerbieten, 25 hectare brouwgerst (deels voor zaaizaad), 8 hectare wintertarwe, 8 hectare zomertarwe, 7 hectare koolzaad, 0,6 hectare rogge voor zaaizaad. Daarnaast hebben ze een kwart hectare groentetuin. De supermarkt in het dorp neemt groenten af, maar het grootste deel wordt door moeder Jenny, zus Thea en twee vakantiekrachten verkocht in de boerderijwinkel.